

Nr 4.

Ankom till riksdagens kansli den 18 mars 1918 kl. 4 e. m.

Första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande, nr 4, i anledning av väckt motion om beredande av rätt för officerare med flere att i vissa fall använda militärbiljett vid tjänstledighetsresor.

Motionen. I en inom första kammaren väckt och till dess andra tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 61, har herr *Hans Ericson* m. fl. anhållit, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t hemställa om sådana ändringar i nu gällande bestämmelser, att dels den underofficerare med vederlikar nu tillkommande rätten att vid vissa fall använda militärbiljett vid tjänstledighetsresor må utsträckas även till officerare med vederlikar; dels officerare och underofficerare med vederlikar, vilka tillhöra inom VI arméfördelningsområdet eller Bodens fästning förlagt truppförband (anstalt), må medgivas rätt att högst två gånger årligen å statens järnvägar använda militärbiljett för tjänstledighetsresa av minst 300 kilometers längd.

Beträffande motiveringen tillåter utskottet sig hänvisa till motionen.

Utskottet. Utskottet har fått mottaga i vederbörlig ordning begärda yttranden i ärendet från kungl. järnvägsstyrelsen, kungl. arméförvaltningen och chefen för generalstaben.

Kungl. järnvägsstyrelsens yttrande. Järnvägsstyrelsen framhåller i sitt yttrande, att skäl icke av motionärerna förebragts, som kunna föranleda styrelsen att frånga sin vid avgivande av underdånigt utlåtande angående nytt förslag till militär-

taxa den 4 juli 1910 uttalade uppfattning, att den rätt till truppbiljett vid resa till och från hemorten under tjänstledighet, som dittills tillkommit underbefäl och manskap, tillhörande armén eller flottan, icke borde utsträckas till officerare och vederlikar. Grunden till att detta medgivande lämnats underofficerare och manskap hade varit, att det ansetts önskvärt att genom nedsättning av biljettpriset söka hjälpa dessa svagt avlönade och i övrigt i ekonomiskt avseende i allmänhet mindre väl lottade kategorier av militärpersonalen att under den tid, då de på grund av kommendering nödgats lämna sina hem, för att kanske under längre tid vistas å en måhända därifrån långt belägen kommanderingsort, kunna vid inträffande ledighet få besöka sina hemorter. Dessa skäl ansågo styrelsen icke kunna föreligga i fråga om officerare och vederlikar åtminstone i högre grad än i fråga om andra tjänstemän, vilka, därest ifrågavarande förmåner utsträcktes till officerare, med fog syntes kunna göra anspråk på enahanda medgivande.

Beträffande motionärernas framhållande av, att tjänstgöringen i Norrland skulle nödvändiggöra rekreativsvistelse i sydligare nejder och på grund härav officerarnes och underofficerarnes resor till sydligare delar av landet borde underlättas, hänvisar styrelsen till sitt underdåniga utlåtande av den 19 maj 1917 i anledning av chefens för Norrbottens regemente framställning om avgiftsfria resor i dylikt syfte för officerare och underofficerare vid regementet jämte husfolk, av vilket utlåtande framginge, att, därest det skulle anses föreligga skäl att för tillmötesgående av den i och för sig behjärtansvärda framställningen vidtaga särskilda åtgärder, för att officerare och underofficerare med vederlikar, tillhörande Bodens garnison, skulle kunna företaga rekreativresor till mellersta och södra delarna av riket, varemot styrelsen för sin del intet hade att erinra, avgiftslättnaden icke borde utgå i den form, att statens järnvägar helt och hållet eller till någon del finge avstå från dem tillkommande befordringavgifter, vilket förfarande innebure, att statens järnvägar finge bära kostnader, som rätteligen borde gäldas av annan statsinstitution.

Arméförvaltningen anser rättvisa och billighet tala för att i möjligaste mån tjänstledighetsresors företagande till hemorten underlättas även för officerare och vederlikar, då denna personal i åtskilliga fall, såsom vid regementen, vilka ännu icke erhållit kaserner, under rekrytskolor ävensom vid kommenderingar till vinterövningar i Norrland samt till

*Kungl. armé-
förvalt-
ningens yt-
rande.*

särskilda skolor m. m., måste under längre eller kortare tid vistas på en måhända långt från sin hemort belägen plats.

I anledning av motionärernas förslag om sådana ändringar i gällande bestämmelser, att officerare och underofficerare med vederlikar, vilka tillhöra VI arméfördelningsområdet eller inom Bodens fästning förlagt truppförband (anstalt) måtte medgivas rätt att högst två gånger årligen å statens järnvägar använda militärbiljett för tjänstledighetsresa av minst 300 kilometers längd, erinrar arméförvaltningen om, att chefen för Norrbottens regemente i underdånig skrivelse den 1 mars 1917, under anförande av enahanda skäl, som motionärerna till stöd för motionen åberopat, hemställt, att officerare och underofficerare vid regementet med sitt husfolk måtte årligen beviljas minst en, helst två fria resor, eller resor till väsentligt nedsatta pris å statens järnvägar, varje dylik resa dock icke understigande 60 kilometers väglängd, samt att vid beviljandet av det från och med år 1915 beslutade provisoriska avlöningstillägget åt officerare och underofficerare med vederlikar vid Bodens trupper hänsyn torde hava tagits till, bland annat, Bodens avskilda belägenhet och den betydliga kostnaden för resor till landets sydligare delar. Ehuru det i framställningen omförmälda ändamål sålunda finge anses vara i viss mån tillgodosett, ansåge arméförvaltningen dock, att de i framställningen anförda skälen kunde tala för tillerkännande åt till Boden förlagda officerare och underofficerare av någon ytterligare särskild förmån. Arméförvaltningens civila departement hade ansett den lämpligaste formen för beredande av sådan förmån icke blott åt officerare och underofficerare vid Norrbottens regemente, utan åt samtliga officerare och underofficerare med vederlikar vid Bodens trupper vara en skälig förhöjning av det provisoriska avlöningstilläggets belopp, en åtgärd, som emellertid endast efter framställning till riksdagen kunde genomföras.

Arméförvaltningen ansåge syftet med motionen jämväl i denna del synnerligen beaktansvärd och uttalade sig, i anslutning till vad civila departementet anført, för att den ifrågasatta förmånen borde utgå i form av ortstillägg eller annan dylik avlöningshöjning samt tagas under övervägande i samband med frågan om en blivande lönereglering för arméns och flottans personal.

Vid föredragning den 29 juli 1917 har, enligt vad utskottet inhämtat, Kungl. Maj:t beslutit, att ärendet i sistnämnda del skulle överlämnas till de sakkunniga, som bemyndigats att inom lantförsvares- och

sjöförsvarsdepartementen biträda med verkställande av utredning och utarbetande av förslag rörande tillfällig löneförbättring från och med år 1918 åt viss personal vid armén och flottan.

Efter att hava redogjort för de medgivanden, som förut i särskilda fall lämnats även officerare med vederlikar att färdas å militärbiljett, således till väsentligt nedsatt pris, en förmån som vid tjänstledighetsresor finnes fastslagen i flera länder, särskilt i Tyskland och Frankrike, yttrar chefen för Generalstaben följande:

*Generalstabs-
chefens yt-
rande.*

» Utan tvivel vore det en stor lättnad i ekonomiskt avseende för de officerare, som äro kommenderade utom sin vanliga tjänstgöringsort, att i likhet med underofficerare få använda militärbiljett för tjänstledighetsresa till och från hemorten, liksom det för officerare inom VI arméfördelningen och Bodens trupper helt visst vore en uppmuntran att, såsom föreslagits, högst två gånger årligen få göra en tjänstledighetsresa fram och åter av minst 300 kilometers väglängd å militärbiljett.

Jag kan fördenskull ej annat än instämma i den förevarande motionens syfte.

Då emellertid militära järnvägsreglementet föreskriver, att vid tjänstledighetsresa uniform skall bäras, och att sådan resa endast får ske i III klass, torde det samtidigt böra tagas i övervägande, huruvida icke bestämmelsen om uniforms bärande bör borttagas för officerare och underofficerare, samt rätt medgivas dessa båda kategorier att även vid tjänstledighetsresor färdas i II klass vagn.»

Utskottet håller före, att motionärernas framställning i bägge dess delar är förtjänt av beaktande, och att även för officerare med vederlikar tjänstledighetsresors företagande till deras respektive hemorter bör från statens sida på något sätt underlättas. Detta torde lämpligen kunna ske i den av arméförvaltningen föreslagna formen och således tagas i övervägande i samband med den lönereglering, vartill förslag är under utarbetande. Då emellertid frågan till åtminstone sin senare del redan hänskjutits till beaktande av tillkallade sakkunnige, vilka ej torde underlåta att taga densamma i hela dess omfattning under övervägande, finner utskottet icke anledning för närvarande föreligga att hemställa om en riksdagens skrivelse till Kungl. Maj:t i motionens syfte, utan får föreslå,

*Utskottets yt-
rande.*

att förevarande motion icke måtte till någon första kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 18 mars 1918.

På utskottets vägnar:

OSKAR NYLANDER.

Vid ärendets slutbehandling inom utskottet hava närvarit: herrar Nylander, Danström, Larson*, Kjellgren, Tisell, Ström* och Welander*.

* Hava icke närvarit vid utlåtandets justering.